

অৰুণোদয়ৰ গদ্যৰীতি সম্পৰ্কে এটি ব্যাখ্যা দাঙি ধৰা।

উত্তৰঃ অসমীয়া গদ্যৰীতিৰ বিকাশ আৰু পৰিপূৰ্ণিত সামাজিক, ৰাজনৈতিক, সাহিত্যিক আদি আন্দোলনৰ প্ৰভাৱ আৰু যুগ চেতনাই সহায় কৰিছে। খৃঃ শোড়শ শতিকাৰ পৰা ঊনবিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিলৈকে অসমীয়া গঢ়াৰ এটি অবিচ্ছিন্ন প্ৰবাহ বৈ আহি ব্ৰিটিছে অসম অধিকাৰ কৰাৰ লগে লগে এই প্ৰবাহটো বন্ধ হৈ যায়। এই গদ্যৰ প্ৰবাহ প্ৰধানকৈ দুটা শাখাত প্ৰবাহিত। এটা ধৰ্মীয় বিষয়বস্তুৰ বাহনৰূপে আৰু আনটো ৰাজনৈতিক আৰু ব্যৱহাৰিক বিষয়বস্তুৰ প্ৰকাশৰ মাধ্যমৰূপে। প্ৰথমটোত আছিল ছন্দোপম ঠাঁচ আৰু কৃত্ৰিম গাষ্টীৰ্য। এই গদ্যৰীতি গীতা, ভাগৱত, ৰামায়ণ আদি গ্ৰন্থৰ উপযোগী বাহনৰূপে ধৰ্মীয় সমাজত প্ৰতিভাত হৈছিল যদিও জনসাধাৰণৰ কথিত ভাষাৰ পৰা অলপ আঁতৰ আছিল। দ্বিতীয়তো গদ্যৰীতি, বুৰঞ্জী, পেৰাকাকত, ঔষধৰ পুথি আদিত ব্যৱহাৰ হোৱা দেখা যায়। এই গদ্য কথিত ভাষাৰ ওচৰচপা। সেয়ে কৃত্ৰিম গাষ্টীৰ্যই ইয়াৰ গতি আড়ষ্ট কৰা নাই। মানৱ আক্ৰমণৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ব্ৰিটিছ ৰাজত্বৰ সময়ছোৱালৈ অসমীয়া মানুহে পোৱা বৰ্বৰতাৰ পৰা অসমীয়াই সকাহ পালে যদিও ৰাজনৈতিক, সামাজিক ক্ষেত্ৰত সুদূৰপ্ৰসাৰী পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা হ’ল।

এনে নতুন পৰিৱেশ আৰু পৰিৱৰ্তনত পুৰণি গদ্যই অনুকূল পৰিবেশ নাপাই মৃত্যুমুখলৈ আগবাঢ়িল খৃষ্টৰ বাণীসমূহ লৈ খৃষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ অহা আমেৰিকান খ্ৰীষ্টান বেপ্টিষ্ট মিছনেৰীসকলে অসমীয়া ভাষাৰ দুৰৱস্থা দেখি ‘অৰুণোদয়’ নামে মাহিলী আলোচনী এখন প্ৰকাশ কৰে। এইখনৰ জৰিয়তে অসমৰ স্কুল-আদালতৰ পৰা উঠাই দিয়া অসমীয়া ভাষা পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ অহোপুৰুষাৰ্থ কৰে। ১৮৪৬ চনৰ পৰা ১৮৮২ চনলৈকে প্ৰকাশ কৰে। ‘অৰুণোদয়’ প্ৰকাশৰ পৰাই আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ প্ৰকৃত আৰম্ভণি হয় বুলি ক’ব পাৰি। তাৰ আগতেই অৱশ্যে বাইবেলত গদ্য ভাঙনি আৰু দুই এখন গদ্যপুথি ৰচিত হৈছিল। কিন্তু ‘অৰুণোদয়’ ‘ৰ প্ৰৱন্ধৰ ধাৰাই গদ্যক, ঐহিক আৰু পাৰত্ৰিক, বিজ্ঞান আৰু দৰ্শনৰ স্বাভাৱিক বাহনৰূপে সুপ্ৰসিদ্ধ কৰে। মিছনেৰীসকলে প্ৰৱৰ্তন কৰা গদ্যৰীতি উজনি অসমৰ কথিত ভাষাক ভেটি কৰিয়েই গঢ় লয়। উজনি অসমতে প্ৰথমতে জয়পুৰ আৰু তাৰ পিছত শিৱসাগৰ মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচাৰৰ কেন্দ্ৰস্থান হোৱাত আৰু তৃতীয়তে আহোম যুগৰ গদ্য বুৰঞ্জীসমূহো উজনি অসমৰ কথিত ভাষাত ৰচিত হোৱা দেখা পাই স্বাভাৱিকতে উজনিৰ কথিত ভাষাকেই গদ্যৰীতিৰ আদৰ্শ হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। মিছনেৰীসকলে যি গদ্য লিখিছিল সেই গদ্য সৰল আৰু উচ্চাৰণ অনুগামী আছিল।

তেওঁলোকৰ কাবিন্যাসৰ প্ৰণালী উচ্চাৰণ অনুগামী আছিল। শ, ষ, স এই তিনিটাৰ পৰিৱৰ্তে কেৱল দন্ত্য স ব্যৱহাৰ কৰিছিল। দীৰ্ঘ ঙ-কাৰ আৰু দীৰ্ঘ উ-কাৰ প্ৰয়োগ কৰা নাছিল আৰু চ ছ দুটাৰ পৰিৱৰ্তে কেৱল ‘চ’ প্ৰয়োগ কৰিছিল। যুক্ত ব্যঞ্জনবোৰ প্ৰায়ে ভাঙি ভাঙি মাজত একোটি স্বৰবৰ্ণ বহুৱাই সৰল কৰি প্ৰয়োগ কৰিছিল।

মিছনেৰীসকলে যদিও অসমীয়া ভাষা পুনৰ উদ্ধাৰ আৰু প্ৰতিষ্ঠাত আগভাগ লৈছিল, তেওঁলোকে অসমীয়া ভাষাৰ বাহ্যিক ৰূপটোহে আয়ত্ত কৰিছিল। অসমীয়া ভাষাৰ জতুৱা ঠাঁচ, শব্দৰ উপযুক্ত প্ৰয়োগ আৰু বাক্য বিন্যাস প্ৰণালীৰ আয়ত্ত কৰিব পৰা নাছিল। অসমীয়া ভাষাৰ

আত্মাৰ লগত তেওঁলোকৰ ঘনিষ্ঠ পৰিচয় হোৱা নাছিল। তেওঁলোকৰ বাক্য ৰচনাৰ ঠাঁচ ইংৰাজী বাক্যৰীতিৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত। তেওঁলোকৰ ভাষা বিশুদ্ধ নহ'লেও ভালকৈ মাত নুফুটা সৰু ল'ৰাৰ ঠানাক ঠুনুক মাতৰ ভাষাৰ সৰলতা আৰু মধুৰতা বিদ্যমান এই যুগৰ স্বনামধন্য অসমীয়া লিখক আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ভাষাত ইংৰাজী গদ্য ঠাঁচৰ প্ৰভাৱ দেখা যায়। তেওঁৰ বাক্য ৰচনাৰ প্ৰণালী ইংৰাজী বাক্যৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হ'লেও তেওঁৰ লিখনিত শব্দৰ উপযুক্ত প্ৰয়োগ আৰু বাক্য বিন্যাস ৰীতিৰ বিশুদ্ধ প্ৰয়োগ দেখা যায়। বৰ্ণবিন্যাস ৰীতিত ফুকনে মিছনেৰীসকলক অনুসৰণ কৰিছিল। অসমীয়া গদ্যই ঢেকিয়াল ফুকনৰ ৰচনাত শক্তিমত্তা আৰু ওজাস্বিতাৰ পৰিচয় নিবলৈ সক্ষম হয়।

ইংৰাজী ঠাঁচ আৰু অসমীয়া বাক্য বিন্যাসৰ সমন্বয়ে ফুকনৰ ভাষাক শক্তিশালী কৰিছে। যুক্তিনিষ্ঠ মনৰ স্বাভাৱিক শৃংখলাই তেওঁৰ বাক্য গঠনত পৰিপাটিতা আৰু স্বদেশ প্ৰেমৰ আবেগ ভাষাক প্ৰাণময়তা দান কৰিছে। কিন্তু যৌগিক বাক্য ৰচনাৰ ঠাঁচটো ইংৰাজী বাক্য ৰীতিৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই।

মিছনেৰীসকলৰ শিথিল আখৰ জোঁটনি আৰু অসমীয়া কথিত গদ্য ৰীতিত নিহিত থকা ত্ৰুটিবোৰ আঁতৰ কৰি হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই অসমীয়া গণ্যক এটি স্থিৰ ৰূপ দি স্থায়ী ভেটিত প্ৰতিষ্ঠা কৰে। মিছনেৰীসকলে আখৰ জোঁটনিৰ প্ৰধান দোষ, শব্দৰ ব্যুৎপত্তিগত মূল নিৰ্ণয় আৰু লিংগ নিৰ্দ্ধাৰণ আদিৰ ক্ষেত্ৰত এই ৰীতিয়ে অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিছিল। উচ্চাৰণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি লিখিবলৈ গ'লৈ শব্দৰ স্থিৰ আৰু স্থায়ী ৰূপ নোহোৱা হৈ পৰে আৰু বহুকেইটা বৰ্ণৰ প্ৰয়োগ নোহোৱা হৈ পৰে। সেয়ে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই আখৰ জোঁটনিৰ ক্ষেত্ৰত বহুলাংশে সংস্কৃত নিয়ম মানিছিল আৰু সংস্কৃত আৰ্হিত অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ ৰচনা কৰি বৈজ্ঞানিক ভেটিত অসমীয়া ভাষাক স্থাপন কৰিছিল।

অৰুণোদইৰ গদ্যত স্বৰবৰ্ণ ঙ্গ, উ আৰু ঋ-ৰ ব্যৱহাৰ দেখা পোৱা নাযায়। অৱশ্যে কেতিয়াবা কেতিয়াবা যুক্ত ব্যঞ্জনৰ পিছত ঙ্গ-স্বৰটোৰ প্ৰয়োগ নোহোৱা নহয়। যেনে— শ্ৰীযুত, শ্ৰীমতী ইত্যাদি। ঔ বৰ্ণৰ একাকী প্ৰয়োগ নাছিল যদিও ঙ্গ-ৰ ঠাইত ঙ্গ যুগ্ম ব্যঞ্জনৰ প্ৰচুৰ ব্যৱহাৰ অৰুণোদইত দেখা পোৱা যায়। যেনে— ফৰিঙ্গ, ডিঙ্গি। ছ, ঋ, য-বৰ্ণকেইটাৰ ১৮৬১ চনৰ আগৰ অৰুণোদইৰ সংখ্যাবোৰত ব্যৱহাৰ দেখা পোৱা নাযায়। য-বৰ্ণটোৰ একাকী প্ৰয়োগ নাছিল যদিও য- কাৰ ৰূপে ইয়াৰ যথেষ্ট ব্যৱহাৰ আছিল। যেনে— বিদ্যা, জোগ্য, ইত্যাদি। - ৰ ঠাইত ৰি, ই-ৰ আৰু ৰে-ৰ প্ৰয়োগ হৈছিল। হ্ৰস্বস্বৰৰ প্ৰয়োগ অধিক আছিল। একেদৰে কেতিয়াবা ঐ-ৰ ঠাইত এ. ও-ৰ ঠাইত অ, ছ-ৰ ঠাইত চ, ণ-ৰ ঠাইত ন প্ৰয়োগ হৈছিল। যেনে—

আ > এ: আধামৰা > এধামৰা

ঙ্গ > ই : > দীঘল > দিঘল

উ > উ : সূৰ্য্য > সুজ্য

ঋ ঝি. ইৰ > ষে: পৃথিবী > প্ৰিথিবি

ণ > ন: ষণ > ষন

ঋ, য > জ: মাঝ > মাজ

অৰুণোইতে ব্যবহৃত গণ্যসমূহত থকা কেতবোৰ ৰূপতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্যও মন কৰিবলগীয়া। এই গদ্যসমূহত নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয় ৰূপে-ট আৰু টে প্ৰত্যয় বিচাৰি পোৱা যায়। যেনে— মানুহট, লৰাটে আদি। একেদৰে নিৰ্দিষ্টতাৰাচক প্ৰত্যয় খনৰ ঠাইত-টা আৰু জনীৰ ঠাইত টো ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। যেনে— এটা সংবাদপত্ৰ, মাইকীটো আদি। দ্বিতীয় বিভক্তি কৰ ঠাইত প্ৰায়ে সপ্তমী-বিভক্তিৰ-ত ব্যৱহাৰ হোৱা দেখা যায়। যেনে— ৰজাত ক'লৈ। অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া গদ্যত তৎসম, অৰ্ধতৎসম আৰু তদ্ভৱ শব্দৰ লগতে হিন্দী, বাংলা, ইংৰাজী আৰবী, পাৰ্চী আদি বিভিন্ন ভাষাৰ শব্দৰ ব্যৱহাৰ হোৱা দেখা যায়।